

До разової спеціалізованої вченої ради ДФ 03-25 ЮФ
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля
за адресою: вул. Іоанна Павла II, 17,
м. Київ, 01042, Україна

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Севост'янової Кристини Анатоліївни
на тему «Права працівників в сучасних умовах: правове регулювання та
обмеження», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – «Право»

Актуальність теми дослідження. Дисертаційне дослідження Кристини Анатоліївни Севост'янової - це, без перебільшення, робота, яка потрапила «в яблучко» сучасних викликів. Адже питання прав працівників, особливо в контексті наближення нашого законодавства до європейських стандартів, нині звучить гучніше, ніж будь-коли. Дисертантка взялася за непросту, але вкрай важливу тему - і, треба сказати, впоралася на відмінно. Робота є цілісною, ґрунтовною, логічно вибудованою. Авторка не просто «описала проблему», як це іноді буває, а системно підійшла до аналізу того, як формуються трудові права, де проходять їхні межі та чому ці межі часом доводиться переглядати. І що важливо - вона не загубилася в теорії, а весь час тримала фокус на реальних умовах, у яких ці права реалізуються (або ні).

Авторка демонструє не лише високий рівень правової ерудиції, але й глибоке розуміння соціальних, філософських і гуманітарних засад, що лежать в основі трудового права.

Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів. З огляду на перманентні зміни у трудовому законодавстві України, активну євроінтеграцію, стрімкий розвиток гіг-економіки, а також форс-мажорні умови воєнного стану, питання правового регулювання трудових прав, меж їх обмеження та ефективного захисту набувають першорядного значення. У цьому контексті тема

дисертації є влучною відповіддю на запити часу. Її міждисциплінарність, поєднання норм права, практики, філософії, економіки та соціології праці надають роботі системності та цінності для сучасної правової науки.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Структура та зміст дисертації засвідчують глибоку наукову підготовку здобувачки. Структура роботи побудована логічно, ключові проблеми визначено чітко, а наукові положення є достатньо обґрунтованими та достовірними. Важливим є те, що основні результати дослідження були належним чином оприлюднені, що свідчить про їхню завершеність і відповідність науковим стандартам.

Робота складається з трьох тематичних розділів, у яких послідовно висвітлюються ключові аспекти теми - від визначення поняття «працівник» та історико-філософських засад трудових прав до аналізу судової практики та пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства. Загалом дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису становить цілісне і повністю завершене наукове дослідження з абсолютно чіткими висновками. Авторка успішно поєднує теоретичне обґрунтування з практичним аналізом, підтверджуючи свої висновки статистикою, порівняльно-правовим аналізом та результатами апробації дослідження.

У дослідженні застосовано загальнонаукові (абстрактно-логічний, структурно-логічний, статистичний) та спеціальні юридичні (порівняльно-правовий, формально-юридичний, логіко-семантичний, логіко-юридичний) методи. Вони дозволили систематизувати теоретичний матеріал, розкрити сутність понять, сформулювати висновки, визначити перспективи розвитку трудових прав, проаналізувати законодавство та судову практику, а також обґрунтувати нові визначення та структурні елементи кодифікації трудового законодавства.

Особливу увагу заслуговує другий розділ, присвячений правовому регулюванню трудових прав на національному та міжнародному рівні. Авторка глибоко досліджує джерела трудового права, структуру прав працівників, приділяє значну увагу європейському досвіду, концепції гідної праці,

механізмам правозахисту. Позитивно оцінюється введення поняття «цифрових трудових прав», зокрема права на відключення, на захист персональних даних, розмежування робочого і особистого часу тощо. Це свідчить про новаторський підхід здобувачки, орієнтацію на сучасні реалії цифрового ринку праці.

Розділ 3 дисертації справляє позитивне враження завдяки ґрунтовному аналізу обмежень трудових прав працівників у сучасних умовах, зокрема через практику вирішення спорів. Так, у підрозділі 3.2 розкриваються особливості захисту трудових прав працівників шляхом звернення до суду. Значну увагу приділено аналізу судової статистики за 2019-2024 р.р. щодо звернень до суду у справах, пов'язаних із трудовими відносинами, що для наочності представлено у Лінійчатій діаграмі 1 у Додатку 6, а також щодо впливу умов воєнного стану на формування нової судової практики розгляду трудових спорів в сучасних умовах. Позитивне враження справляють запропоновані рекомендації щодо запровадження медіації як альтернативного механізму вирішення спору (конфлікту) між працівниками та роботодавцями у підрозділі 3.2. Загалом, розділ демонструє високий рівень розуміння авторкою актуальних проблем у цій сфері та пропонує практичні шляхи їх вирішення.

Окремої похвали заслуговує стиль викладення матеріалу. Дисертація написана академічно грамотно, водночас доступно для сприйняття. Авторка вміло користується термінологічним апаратом, а також послідовно викладає власні думки, не зловживаючи надмірно складними конструкціями. Робота читається легко, структуровано, а логічність побудови глав забезпечує розуміння навіть складних категоріальних понять.

У роботі правильно підібрано і використано джерельну базу, що включає нормативно-правові акти України та міжнародні договори, акти МОП, ЄСПЛ, Європейського Союзу, рішення Конституційного Суду, Верховного Суду, профільну наукову літературу. Бібліографія охоплює як класичні праці в галузі трудового права, так і сучасні публікації, що демонструє високий рівень обізнаності здобувачки в обраній темі. Здобуті результати пройшли належну апробацію на конференціях, у фахових наукових виданнях, що підтверджує їх наукову зрілість.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Севост'янової Кристини Анатоліївни, одночасно вбачається необхідність звернути увагу на деякі питання, що можуть слугувати предметом подальших наукових досліджень чи певної дискусії під час публічного захисту.

1. У підрозділі 2.1. «Перспективи розвитку основних трудових прав працівників в сучасних умовах» авторка вказує, що перелік цифрових прав та обов'язків працівників є динамічним та потребує постійного уточнення через швидкий розвиток цифрових технологій. Однак, авторка не вказує на такий аспект як зловживання «рівністю» цифрових прав, зокрема для такої групи працівників, як ветерани війни. Так, незважаючи на заявлену рівність цифрових прав, на практиці ветерани можуть стикатися з цифровою нерівністю через недостатні цифрові навички або обмежений доступ до інтернету та техніки. Також деякі державні цифрові сервіси можуть бути недостатньо адаптовані для людей з інвалідністю, що ускладнює отримання послуг та реалізацію цифрових прав. Тому хотілося б почути більш детальні авторські міркування щодо цього аспекту.

2. У підрозділі 3.3. «Медіація як альтернативний механізм вирішення спору (конфлікту) між працівниками та роботодавцями» авторкою детально досліджувався такий альтернативний механізм. Однак, обмежене представлення позитивного досвіду зарубіжних країн щодо застосування трудової медіації дещо звужує потенціал міжнародного порівняльного аналізу. Було б доцільно розширити огляд практики держав ЄС (Франція, Німеччина, Іспанія, Польща), які вже тривалий час застосовують медіацію як ефективний засіб досудового врегулювання трудових спорів.

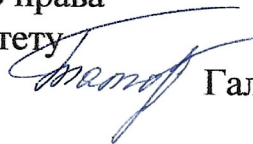
Однак, висловлені дискусійні пропозиції та зауваження не впливають на високий рівень дисертації. Її теоретичні результати та наукові положення є цілісними, демонструючи значний особистий внесок авторки в науку трудового права. Зауваження не ставлять під сумнів наукову цінність дослідження, достовірність висновків, новизну та вагомість отриманих результатів, враховуючи фундаментальність проблематики.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Севост'янової Кристини Анатоліївни «Права працівників в сучасних умовах: правове регулювання та обмеження» є завершеним, самостійним, комплексним науковим дослідженням, яке відповідає сучасним вимогам до наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. Всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. Робота має значну теоретичну і практичну цінність, містить низку нових підходів та обґрунтованих висновків, а також конкретні пропозиції щодо вдосконалення чинного трудового законодавства. За своїм змістом і спрямованістю дисертаційне дослідження Севост'янової К.А. відповідає обраній нею спеціальності 081 «Право», робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим вимогам.

Керуючись вищевикладеним робимо висновок, що дисертаційне дослідження Севост'янової Кристини Анатоліївни на тему: «Права працівників в сучасних умовах: правове регулювання та обмеження», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного та приватного права
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

 Галина ТАТАРЕНКО

Підпис засвідчую
Начальник відділу кадрів
СНУ ім. В. Даля

Ольга КУРТОВА